

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Aile İçi Şiddet

Mart 2016

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

Aile İçi Şiddet

“...Fiziksel veya psikolojik şiddetten sözlü saldırıya kadar çeşitli türleri olan aile içi şiddet ... üye devletlerin tamamını ilgilendiren ve genelde şahsi ilişkilerde veya kapalı çevrelerde yaşandığı için her zaman su yüzüne çıkmayan genel bir problemdir ve etkilenenler yalnızca kadınlar değildir. Mahkeme, erkeklerin ve çocukların da, doğrudan veya dolaylı olarak, aile içi şiddetten mağdur olabileceklerini kabul eder. ...” (*Opuz / Türkiye*, 9 Haziran 2009 tarihli karar, § 132).

Yaşam hakkı (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesi)

Kontrova / Slovakya

31 Mayıs 2007

Başvuran, 2 Kasım 2002 tarihinde, kendisine saldırdığını ve kendisini elektrik kablosuyla dövdüğünü ileri sürerek eşi hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Eşi ile beraber, başvuran daha sonra suç duyurusunu geri çekmeye çalışmıştır. Sonuç olarak başvuran, eşinin gerçekleştirdiğini iddia ettiği davranışları yaptırım gerektirmeyen küçük bir suç olarak görülmesini sağlayacak şekilde şikâyetini değiştirmiştir. Başvuranın eşi, 31 Aralık 2002 tarihinde, 1997 ve 2001 yıllarında doğan kız ve erkek çocuklarını vurarak öldürmüştür. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde başvuran, eşinin kötü ve tehditkâr tutumuna ilişkin olarak bilgi sahibi olan polisin, çocuklarının hayatlarını korumak için uygun tedbirleri

almadığını iddia etmiştir. Ayrıca başvuran, tazminat elde etmenin mümkün olmadığı konusunda da şikâyetçi olmuştur.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, yetkililerin başvuranın çocuklarının yaşam haklarını koruyamadıkları gerekçesiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin **2. maddesinin (yaşam hakkı) ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın ailesinin durumunun, Kasım 2002 tarihinde yerel polis önünde yapılan suç duyurusu ve Aralık 2002 tarihinde yapılan acil telefon çağrıları nedeniyle polis tarafından bilinmekte olduğunu gözlemlemektedir. Buna karşılık yürürlükteki yasalara göre, polisin başvuranın suç duyurusunu kayda geçirmek, başvuranın eşi aleyhinde ivedilikle bir ceza soruşturması ve ceza yargılamaları başlatmak, acil çağrıların gerektiği şekilde kaydını tutmak ve durumun seyrine ilişkin olarak tavsiyede bulunmak ve başvuranın eşinin silahı olduğu ve silahını kullanmakla tehdit ettiği iddiasına ilişkin olarak gerekeni yapmak zorunda olduğunu gözlemlemektedir. Ancak adı geçen polis memurlarının bir tanesi başvurana ve eşine başvuranın eşi hakkında Kasım 2002 tarihinde yaptığı suç duyurusunu, suçun yaptırım gerektirmeyen küçük bir suç olarak görülmesini sağlayacak şekilde değiştirmek için yardım etmiştir. Sonuç olarak, yerel mahkemelerin hükmettiği ve Slovakya Hükümeti'nin kabul ettiği gibi, polis yükümlülüklerini yerine getirmemiş ve bunun doğrudan sonucu olarak, başvuranın çocukları ölmüştür. Mahkeme ayrıca, başvuranın manevi tazminat alabilmesi gerektiği, ancak bunu sağlayacak mevcut hiçbir hukuk yolu bulunmadığı gerekçesiyle, **Sözleşme'nin 13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Branko Tomasic ve Diğerleri / Hırvatistan

15 Ocak 2009

Başvuranlar, eşinin/babasının her ikisini de öldürdüğü bir annenin ve bebeğinin yakınlarıdır. Söz konusu kişi, söz konusu ölümleri gerçekleştirmekle tehdit ettiği gerekçesiyle tutulduğu cezaevinden serbest bırakıldıktan bir ay sonra bu ölümleri gerçekleştirmiş ve daha sonra kendisini öldürmüştür. Cezaevinde bulunduğu sırada ve serbest bırakıldıktan sonra gerekli olduğu üzere zorunlu psikiyatrik tedavi görmesine hükmedilmiş, ancak temyiz mahkemesi salıverilmeden sonra tedavisinin sonlandırılmasına karar vermiştir. Başvuranlar özellikle, Hırvatistan Devleti'nin çocuğu ve annesini korumak için yeterli tedbir almadığı ve ölümleri konusunda Devletin olası sorumluluğuna ilişkin etkili bir soruşturma gerçekleştirmedeği konusunda şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, Hırvatistan yetkililerinin çocuğun ve annesinin ölümlerini önlemek için uygun adımları atmadıkları gerekçesiyle Sözleşme'nin **2. maddesinin (yaşam hakkı) ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, özellikle yerel mahkemelerin bulgularının ve psikiyatrik muayenenin sonuçlarının, şüphesiz yetkililerin annenin ve çocuğun hayatlarına karşı yapılan tehditlerin ciddi olduğunun farkında olduklarını ve bütün makul adımların onları korumak için alınmış olması gerektiğini göstermişlerdir. Mahkeme ayrıca, yetkililerin olayı ele alışında birçok ihmal olduğunu belirtmiştir: ceza yargılamalarının amaçları için hazırlanan psikiyatrik raporda söz konusu kişinin psikiyatrik tedavisine devam edilmesinin gerekli olduğu belirtilmesine rağmen, Hırvatistan Hükümeti'nin söz konusu tedavinin gerçekte ve gerektiği gibi gerçekleştirildiğini kanıtlayamamış; ibraz edilen belgeler bu kişinin cezaevindeki tedavisinin, hiçbiri psikiyatrist olarak görev yapmayan cezaevi çalışanlarıyla karşılıklı konuşma halinde gerçekleştirilen seanslardan oluştuğunu göstermiş; ne ilgili düzenlemeler ne de zorunlu psikiyatrik tedaviye hükmeden mahkeme kararı söz konusu tedavinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yeterli detay vermemiş ve son olarak, söz konusu kişinin cezaevinden serbest bırakılmadan önce çocuk ve anne için hala bir tehdit teşkil edip etmediğini değerlendirmek için muayene edilmemiştir. Mahkeme bu nedenle, ilgili yerel makamların anne ve çocuğun hayatlarını korumak için yeterli tedbir alamadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Opuz / Türkiye

9 Haziran 2009

Bkz., aşağıda “Ayrımcılığın yasaklanması”.

Civek / Türkiye¹

23 Şubat 2016

Bu dava, başvuruların annesinin babaları tarafından öldürülmesine ilişkindir. Başvuranlar, özellikle, yetkililerin annelerinin hayatını koruma yükümlülüklerini yerine getirmediikleri konusunda şikâyet etmişlerdir.

Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir (yaşam hakkı). Mahkeme, özellikle, Türk yetkililerin başvuruların annelerinin yaşamına karşı gerçek ve ciddi bir tehdidin varlığı konusunda bilgilendirilmelerine rağmen ve söz konusu kişinin tehdit

¹ Bu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirlenen koşullara uygun olarak kesinleşecektir.

ve taciz konusunda devamlı şikâyette bulunmasına rağmen, eşi tarafından öldürülmesini önlemek için makul olarak mevcut tedbirleri almadıklarına karar vermiştir.

Derdest başvuru

Kılıç / Türkiye (başvuru no: 63034/11)

Başvuru, 24 Eylül 2013 tarihinde, Türk Hükümeti'ne tebliğ edilmiştir.

Başvuran, yerel makamların, eşi tarafından vurularak öldürülen kızının yaşam hakkını koruyamadıklarını iddia etmiştir. Başvuran, özellikle, birçok kez koruma talep etmesine rağmen, yetkililerin, kızının taleplerini reddettiklerini ve yedi tane çocuğu olduğu gerekçesiyle onu kadın sığınma evine kabul etmediklerini ileri sürmüştür. Ayrıca başvuran, kızının ölümünün ardından etkili bir soruşturma gerçekleştirilmediğini belirtmiştir. Ek olarak başvuran, kızının cinsiyet ayrımcılığına maruz kaldığı konusunda şikayetçi olmuştur. Mahkeme, başvuruyu Türk Hükümeti'ne tebliğ etmiş ve Sözleşme'nin 2. madde (yaşam hakkı), 13. madde (etkili başvuru hakkı), 14. madde (ayırıcılık yasağı) ve 35. madde (kabul edilebilirlik koşulları) uyarınca taraflara sorular yönelmiştir.

İşkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı (Sözleşme'nin 3. maddesi)

Yetkililerin aile içi şiddete karşı yeterli korumayı sağlayamadıkları iddiası hakkında

E.S. ve Diğerleri / Slovakya (no. 8227/04)

15 Eylül 2009

Birinci başvuran 2001 yılında eşinden ayrılmış ve eşi hakkında kendisine ve (1986, 1988 ve 1989 doğumlu olan) çocuklarına kötü muamelede bulunduğu ve kızlarından birine cinsel istismarda bulunduğu gerekçeleriyle suç duyurusunda bulunmuştur. İki yıl sonra başvuranın eşi şiddet ve cinsel istismardan mahkum edilmiştir. Ancak başvuranın, eşinin evden uzaklaştırılması talebi reddedilmiştir. Mahkeme, başvuranın eşinin mülkiyetten faydalanma hakkını engellemeye yetkisi olmadığına, kullanım hakkının ancak boşanma gerçekleştiği takdirde sona erebileceğine hükmetmiştir. Birinci başvuran ve çocukları bu nedenle, arkadaşlarından ve aileden uzaklaşmaya zorlanmış ve çocuklardan ikisi okullarını değiştirmek

zorunda kalmışlardır. Başvuranlar, yetkililerin kendilerini aile içi şiddetten yeterince koruyamadıkları konusunda şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, Slovakya'nın birinci başvurana ve çocuklarına, başvuranın eşine karşı talep ettikleri yeterli korumayı sağlayamadığı ve **Sözleşme'nin 3. maddesini** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele) ve **8. maddesini** (özel hayata ve aile hayatına saygı) ihlal ettiğine karar vermiştir. Mahkeme, iddiaların mahiyetini ve ağırlığını göz önüne alarak, birinci başvurana ve çocuklarına, bir iki yıl sonra değil, ivedilikle koruma sağlanması gerektiğini gözlemlemiştir. Birinci başvuran, ayrıca, Mayıs 2002 tarihinde boşanma gerçekleşene kadar eşinin ev ile bağlantısını kesmek için başvuru yapamamış veya kanun Ocak 2003 tarihinde düzenlenene kadar eski kocasının evden uzak tutulmasına ilişkin olarak herhangi bir yere başvuruda bulunamamıştır. Bu nedenle, başvuran bu iki dönem arasında kendi ve çocukları için etkin bir koruma olmaksızın yaşamıştır.

Eremia ve Diğerleri / Moldova Cumhuriyeti

28 Mayıs 2013

Bkz., aşağıda “ayırıcılığı yasaklama”.

Rumor / İtalya

27 Mayıs 2014

Bkz., aşağıda “ayırıcılığı yasaklama”.

M.G. / Türkiye (no. 646/10)

22 Mart 2016²

Bkz., aşağıda “ayırıcılığı yasaklama”

Derdest başvurular

Munteanu / Moldova Cumhuriyeti (no. 34168/11)

Başvuru, 3 Ocak 2012 tarihinde Moldova Hükümeti'ne tebliğ edilmiştir.

Başvuranlar, bir anne ve oğludur. Birinci başvuranın eşi işini kaybettikten kısa bir süre sonra, çok alkol tüketmeye başlamış, başvuranlara karşı şiddet uygulamaya başlamış ve alkol satın

² Bu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirlenen koşullara uygun olarak kesinleşecektir.

almak için evdeki eşyaları satmıştır. 2007 yılında, başvuranın eşi, başvurana ağır bir şekilde dövmüş ve başvuran üç hafta boyunca hastanede yatmıştır. Hem sözlü hem fiziksel şiddet daha sonra da devam etmiştir. İkinci başvuran da sık sık dayak yemiş, hakarete maruz kalmıştır ve okul için hazırlık yapmak ya da evdeki skandallardan uzaklaşmak için ve daha fazla şiddet görmemek için sık sık arkadaşlarının evine gitmiştir. Başvuranlar özellikle, yetkililerin birinci başvuranın eşinin uyguladığı şiddete tolerans gösterdikleri, koruma emrini icra etmedikleri ve başvuranın eşinin cezadan muaf olma hislerini destekledikleri konularında şikayetçi olmuşlardır. Ayrıca, başvuranlar, yetkililerin kadınlara karşı ayrımcılık yaptığı konusunda şikayetçi olmuşlardır.

Mahkeme, başvuruyu Moldova Hükümeti'ne tebliğ etmiş ve Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı), 6. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı), 13. maddesi (etkili başvuru hakkı) ve 14. maddesi (ayrımcılık yasağı) uyarınca taraflara sorular yöneltmiştir.

Camarasescu / Romanya (no. 49645/09)

Başvuru, 20 Mart 2014 tarihinde Romanya Hükümeti'ne tebliğ edilmiştir.

Başvuran, 1979 tarihinde evlenmiş ve çiftin dört çocuğu olmuştur. Evlilikleri boyunca, başvuranın eşi başvurana ve çocuklarına birçok kez şiddet uygulamıştır. 2007 yılında, başvuranın eşi gayrimeşru bir ilişki yaşadığında ve boşanma gerçekleşmediğinde, başvuranın uğradığı saldırılar yoğunlaşmıştır. Boşanma, Aralık 2008 tarihinde sonuçlanmıştır. Başvuran, özellikle, yetkililerin sürekli şikâyetlerini reddettikleri ve şiddet uygulayan kocasının ellerinde kötü muameleye maruz kalmasını engellemek için etkili tedbirler almadıkları konularında şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, başvuruyu Romanya Hükümeti'ne tebliğ etmiştir ve Sözleşme'nin 1. maddesi (insan haklarına saygı yükümlülüğü), 3. maddesi (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) ve 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) uyarınca taraflara sorular yöneltmiştir.

Aile içi şiddet hakkında yapılan şikâyetlere ilişkin olarak soruşturmaların yetersiz oldukları iddiası

E.M. / Romanya (no. 43994/05)

30 Ekim 2012

Başvuran, özellikle, bir buçuk yaşındaki kızının gözleri önünde maruz kaldığı aile içi şiddet hakkında yaptığı suç duyurusuna ilişkin olarak gerçekleştirilen soruşturmanın etkin olmadığını iddia etmiştir. Romanya mahkemeleri, eşinin kendisini maruz bıraktığı şiddet iddialarını kanıtlayamadığı gerekçesiyle başvuranın şikayetlerini reddetmiştir.

Mahkeme, yürütülen soruşturmanın 3. maddenin gerektirdiği etkili korumayı başvurana sağlamadığına hükmederek **Sözleşme'nin 3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) usulü yönden ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın ilk şikayetlerini gerçekleştirdiği zaman, yetkililerden kızını ve kendisini eşinin agresif tavırların karşı korumaları ve kendilerine yardım etmeleri taleplerinde bulunduğunu gözlemlemiştir. Yasal düzenlemelerin, aile içi şiddet kapsamında çeşitli yetkililer arasında işbirliği yapılmasını ve izlenecek yolun tespit edilmesi ve harekete geçilmesi için adli olmayan önlemlerin alınmasını öngörmesine ve sağlık raporunun başvuranın iddialarını ilk bakışta desteklemesine rağmen, dava dosyasından bu amaçla herhangi bir adım atılmadığı anlaşılmaktadır.

Valiuliene / Litvanya

26 Mart 2013

Bu dava, aile içi şiddete maruz kalan bir kadının, kötü muamele gördüğüne dair iddialarının yetkililer tarafından soruşturulmadığı ve eşinin sorgulanmadığı konularındaki şikayetine ilişkindir.

Mahkeme, mevcut davadaki söz konusu uygulamaların ve ceza hukuku mekanizmasının uygulanış şeklinin başvurana aile içi şiddete karşı yeterli korumayı sağlamadığına hükmederek, 3. maddenin (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) ihlal edildiğine karar vermiştir. Özellikle, ceza soruşturmasında gecikmeler yaşanmıştır ve Cumhuriyet savcısı soruşturmayı durdurma kararı almıştır.

D.P. / Litvanya (no. 27920/08)

22 Ekim 2013 (kayıttan düşme kararı)

Başvuran 1989 yılında evlenmiş ve çift 2001 yılında boşanmıştır. Çiftin, (sırayla 1988, 1990, 1992 ve 2000 doğumlu) dört çocuğu vardır. Başvuran özellikle, eski eşinin kasti ve devamlı olarak kendisine ve büyük olan üç çocuğuna gösterdiği şiddete ilişkin olarak yürütülen soruşturmanın uzamasından ve davanın makul bir süre içinde incelenmediği konularında

şikâyetçi olmuştur. Sonuç olarak başvuran, kovuşturmanın zaman aşımına uğradığını ve eski eşinin mahkeme tarafından uygun bir şekilde cezalandırılmadığını belirtmiştir.

Dostane çözüm teşebbüsü başarısız olduktan sonra, Litvanya Hükümeti, Eylül 2012 tarihinde, Devlet'in başvuranın maruz kaldığı aile içi şiddeti önleyememesinden doğan sorumluluğu meselesini çözmek amacıyla tek taraflı bir deklarasyon yapmayı teklif ettiği konusunda Mahkeme'yi bilgilendirmiştir. Mahkeme'nin içtihadı ve mevcut davanın koşulları ışığında Hükümet, ceza hukuku mekanizmasının mevcut davaya uygulanış biçiminin söz konusu yargılama işlemleri kapsamında yetersiz olduğunu ve bu durumun Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) uyarınca Devlet'in pozitif yükümlülüklerini ihlal ettiğini dikkate değer bir şekilde kabul etmiştir. Hükümet deklarasyonunun şartları ve deklarasyonda atıfta bulunulan taahhütleri dikkate alarak, Mahkeme Sözleşme'nin 37. maddesine (kayıttan düşme) uygun olarak **başvuruyu dava listesinden çıkartmaya** karar vermiştir.

Derdest başvuru

D.M.D. / Romanya (no. 23022/13)

Başvuru, 25 Mart 2014 tarihinde, Romanya Hükümeti'ne tebliğ edilmiştir.

Başvuranın ebeveynleri 1992 yılında evlenmişlerdir ve Eylül 2004 tarihinde boşanmışlardır. 2001 yılında başvuran doğduktan hemen sonra, babası bebeğin ağlama seslerine katlanamadığı ve yeni doğan bebeğin masraflarını üstlenmek istemediği için ebeveynler arasındaki ilişki kötüye gitmeye başlamıştır. Başvuranın doğumundan yaklaşık altı ay sonra, babası oğluna karşı kötü davranmaya başlamıştır. Anne, başvuranın babasının hareketlerinin gerekçelerini anlamaya çalışırken ve çocuğu korumak için müdahale ederken, çift şiddetli kavgalar yapmıştır. Daha sonra, alınan sağlık raporunda, başvuranın tepkisel bağlanma bozukluğu olduğu ortaya çıkmıştır. Psikiyatrist, çocuğun herhangi bir travmaya neden olacak durumlardan korunmasını ve psikoterapi almasını önermiştir. Başvuran, özellikle, yetkililerin, (polis, savcı ve mahkemelerin) sunulan kanıtlara rağmen, maruz kaldığını iddia ettiği kötü muameleye ilişkin olarak ivedilikle soruşturma gerçekleştirmediklerinden şikâyetçi olmuştur. Ayrıca, başvuran babası aleyhinde yürütülen ceza yargılamalarının uzunluğu ve mahkemelerin kendisine tazminat ödenmesine hükmetmemeleri konularında şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, başvuruyu Romanya Hükümeti'ne tebliğ etmiş ve Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı), 6 § 1 maddesi (adil yargılanma hakkı) ve 35. maddesi (kabul edilebilirlik koşulları) uyarınca taraflara sorular yöneltmiştir.

Sınır dışı edilme durumunda aile içi şiddete maruz kalma riski iddiası

N. / İsveç (no. 23505/09)

20 Temmuz 2010

Afgan vatandaşı olan başvuran, eşiyle birlikte 2004 yılında İsveç'e gelmiştir. İltica başvuruları birçok kere reddedilmiştir. Başvuran 2005 yılında, eşinden ayrılmıştır. 2008 yılında, başvuranın boşanma talebi İsveç mahkemeleri tarafından reddedilmiştir, çünkü başvuran ülkede yasalara uygun bir şekilde ikamet etmediği sürece İsveç mahkemelerinin söz konusu evliliği sonlandırma yetkileri bulunmamaktadır. Başvuranın eşi, mahkemeye boşanmak istemediğini bildirmiştir. Bu sırada başvuran, İsveçli bir erkekle bir ilişkiye başlayarak zina yaptığını ve ailesinin kendisini reddettiğini, Afganistan'a geri gönderildiği takdirde idam cezasına çarptırılma riskinin bulunduğunu belirterek İsveç Göç Kurulu'ndan durumunu tekrar değerlendirmesini ve sınır dışı edilmesinin durdurulmasını talep etmiş, ancak bu talebi reddedilmiştir.

Mahkeme, mevcut davanın özel koşullarında, Afganistan'a geri gönderildiği takdirde, 3. maddenin anlamı çerçevesinde, eşinden, eşinin ailesinden, kendi ailesinden ve Afgan toplumundan intikamla karşılaşma riskinin bulunduğuna inanmak için somut gerekçeler olduğuna hükmederek, başvuranın İsveç'ten Afganistan'a **gönderilmesinin Sözleşme'nin 3. maddesini (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) ihlal edeceğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın eşinden boşanmak istemesinin ve artık onunla yaşamak istememesinin ciddi bir şekilde hayatını tehdit eden sonuçlar doğurabileceğini belirtmiştir. Gerçekte, Nisan 2009 tarihli Şii Şahsi Hal Kanunu'na göre kadınlar eşlerinin cinsel isteklerine itaat etmeli ve izinsiz evden ayrılmamalıdır. Ayrıca, raporlarda Afganlı kadınların yaklaşık %80'inin aile içi şiddete maruz kaldığını göstermiştir. Bunlar, yetkililerce yasal kabul edilmekte ve kovuşturma işlemi yapılmamaktadır. Son olarak, polise veya mahkemeye gitmek için bir kadının yanında ailesinden bir erkek olmaksızın evinden ayrılması sonucunda halkın kendisini ayıplamasıyla başa çıkmak zorundadır. İstatistikler ve uluslar arası raporlarda belirtilen genel riskler göz ardı edilemez.

Adil yargılanma hakkı (Sözleşme'nin 6. maddesi)

Wasiewska / Polonya

2 Aralık 2014 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Başvuran ve eşi 1997 yılında boşanmışlardır. Boşanma öncesinde, başvuranın eski eşi, başvuranı yaşadıkları apartman dairesinden atmıştır. Dairenin anahtarlarını değiştirmiş ve başvuranın kişisel eşyalarını, kızını ve torununu almak için içeriye girmesine engel olmuştur. Başvuran özellikle yetkililerin, sahip olduğu daireden eski eşinin çıkarılmasına ilişkin verdikleri kararı icra etmedikleri konusunda şikayetçi olmuştur. Başvuran ayrıca, eski eşinin, dairede bulunan kişisel eşyalarını almasını ve daireye girmesini engellediği için eski eşi aleyhinde ceza soruşturması başlatmanın imkansız olduğu konusunda şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, başvuranın eski kocasının evden çıkartılmasına ilişkin kararı yetkililerin icra etmedikleri hakkındaki şikayetin Sözleşme'nin 6. maddesi uyarınca incelenmesi gerektiği kanaatindedir. Bu kapsamda başvuranın iç hukuk yollarını tüketmediği sonucuna vararak, Sözleşme'nin 35. maddesi uyarınca(kabul edilebilirlik kriteri) şikayet, kabul edilemez olarak nitelendirilmiştir. Mahkeme, ayrıca, başvurunun geri kalanını (açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle) kabul edilemez olarak nitelendirmiştir.

Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı (Sözleşme'nin 8. maddesi)

Kötü bir ortamda bulunan çocuğun yuvaya yerleştirilmesi

Y.C. / Birleşik Krallık (no. 4547/10)

13 Mart 2012

Başvuranın ve yedi yıllık partnerinin 2001 yılında bir çocukları dünyaya gelmiştir. 2003 yılında, alkol alımı sonucunda ebeveynler arasında geçen bir olay nedeniyle aile, sosyal hizmetlerin dikkatini çekmiştir. Daha sonra, 2007 yılının sonundan itibaren artan ve birçoğunda polisin ailenin evine çağırıldığı aile içi şiddet ve alkol istismarı olayları meydana gelmiştir. Haziran 2008 tarihinde, çocukları ebeveynler arasındaki şiddetli tartışma sırasında yaralandıktan sonra yerel makamlar acil koruma kararı almışlardır. Çocuk bakımına ilişkin yargılama işlemleri neticesinde çocuğun evlatlık verilmesi için çocuk yuvasına yerleştirilmesine hükmedilmiştir. Başvuran, mahkemelerin kendisini oğlunun tek bakıcısı olarak değerlendirmeyi reddetmelerinin ve çocuğun yuvaya yerleştirilmesine ilişkin kararın

verilirken ilgili bütün koşulların göz önüne almamalarının Sözleşme'nin 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) uyarınca haklarını ihlal ettiği konusunda şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, çocuğun yuvaya yerleştirilmesine ilişkin kararın gerekçelerinin ilgili ve yeterli olduğuna, başvurana durumunu sunması için her türlü fırsatın verildiğini ve başvuranın karar alma sürecinde tam olarak yer aldığına hükmederek, Sözleşme'nin 8. maddesinin (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal edilmediğine karar vermiştir. Mahkeme özellikle, davanın arka planı ve raporlar ışığında, Asliye Mahkemesi hâkiminin, başvuranın, çocuğun babasıyla olan ilişkisinin muhtemelen devam edeceği ve çocuğun iyiliği için risk teşkil ettiğine ilişkin görüşünün makul olduğuna hükmetmiştir. Buna göre, çocuğun çıkarları açısından mümkün olduğu kadar aile bağlarının korunması gerekmesine rağmen, mevcut davada çocuğun güvenli ve tehlikesiz bir ortamda büyümesi gerekliliğinin bu durumun önüne geçtiği açıktır. Bu bağlamda, Mahkeme özellikle, alkol istismarına ilişkin olarak destek ve ebeveynlik yardımı sağlanarak ailenin yeniden inşa edilmesi için çaba gösterildiğini gözlemlemiştir. Başvuran, çocuğunun babasından ayrıldığını belirtirken, erişebildiği aile içi şiddet yardımının detaylarını anlatmıştır. Ancak, böyle bir yardım hizmetine erişmediği ve çocuğun babasıyla kesin olarak barıştığı görülmüştür.

Devlet'in bireylerin fiziksel ve psikolojik bütünlüğünü koruma görevi

Bevacqua ve S. / Bulgaristan

12 Haziran 2008

Eşi tarafından devamlı dövüldüğünü iddia eden birinci başvuran, üç yaşındaki oğlunu (ikinci başvuran) yanına alarak eşinden ayrılmış ve boşanma davası açmıştır. Ancak birinci başvuran, eşinin kendisini dövmeye devam ettiğini ileri sürmüştür. Birinci başvuran, oğluyla birlikte kadın sığınma evinde dört gün kalmıştır, ancak çocuğu kaçırmamasının hakkında kovuşturma işlemi başlatmasına neden olacağını ve bunun da çocuğun velayetinin paylaşılmasıyla sonuçlanacağı konusunda uyarılmıştır. Bu konuda birinci başvuran, eşinin mahkeme kararına itibar etmeyeceğini belirtmiştir. Eşinin ısrarlı olarak saldırıyla suçlanmasının, daha fazla şiddet doğurduğu iddia edilmiştir. Birinci başvuranın, velayete ilişkin geçici tedbir alınması talebine öncelik verilmemiş ve birinci başvuran bir yıldan daha uzun bir süre sonra nihayet boşanma gerçekleştiğinde oğlunun velayetini almıştır. Bir sonraki yıl, eski eşi tarafından

tekrar dövülmüş ve ceza soruşturması talepleri, bu durumun özel soruşturma gerektiren “özel bir mesele” olduğu gerekçesiyle, reddedilmiştir.

Mahkeme, başvurunu ve her şeyden önce, ikinci başvurunun çıkarlarını kötü bir şekilde etkileyen bir durumda yerel mahkemelerin velayete ilişkin olarak geçici tedbirler almamalarının ve aynı dönemde, yetkililerin birinci başvurunun eski eşinin davranışlarına karşılık olarak yeterli tedbir almamalarının sonuçları dikkate alındığında, Sözleşme'nin 8. maddesinin (aile hayatına saygı hakkı) ihlal edildiğine hükmetmiştir. Mahkeme'ye göre, bu durum, Sözleşme'nin 8. maddesi uyarınca Devletin, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını güvence altına almaya ilişkin pozitif yükümlülüğüne aykırı olarak başvurulara yardım edilmemesine yol açmıştır. Mahkeme, özellikle, ihtilaf konusu olayı “özel bir mesele” olarak değerlendirmenin yetkililerin, başvurunun aile hayatını koruma yükümlülüklerine uygun olmadığını vurgulamıştır.

E.S. ve Diğerleri / Slovakya (no. 8227/04)

15 Eylül 2009

Bkz., yukarıda, “insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele”

A. / Hırvatistan (no. 55164/08)

14 Ekim 2010

Başvurunun (travma sonrası stres bozukluğu, paranoya, anksiyete ve epilepsi rahatsızlıkları olan) şimdiki eski eşi, yıllar boyunca başvurunu devamlı olarak vücudunda yaralanmalara neden olan fiziksel şiddete ve ölüm tehditlerine maruz bırakmıştır ve ayrıca küçük kızlarının önünde devamlı olarak kötü muamelede bulunmuştur. Saklandıktan sonra başvuran, eski eşinin kendisini izlemesini ve rahatsız etmesini önlemek için mahkeme kararı alınmasını talep etmiştir. Bu talep, başvurunun hayatına yönelik acil bir riskin varlığını göstermediği gerekçesiyle reddedilmiştir.

Mahkeme Hırvat yetkililerin, başvurunu korumak veya eski eşinin şiddet içeren davranışlarının kaynağı olan psikolojik problemleriyle ilgilenmek için mahkemelerce alınan tedbirlerin birçoğunu icra etmemeleri gerekçesiyle **Sözleşme'nin 8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal edildiğine karar vermiştir. Ayrıca, başvurunun eski eşinin herhangi bir psikiyatrik tedavi görüp görmediği açık değildir. Mahkeme özellikle, başvurunun Hırvatistan'da aile içi şiddete karşı alınan tedbirlerin ve uygulamaların veya söz konusu tedbir

ve uygulamaların etkilerinin ayırıcı nitelikte olduğunu gösteren yeterli kanıt (raporlar veya istatistikler gibi) sunmadığı gerekçesiyle, **Sözleşme'nin 14. maddesi** (ayırıcılık yasağı) uyarınca yaptığı şikâyeti **kabul edilemez** olarak nitelendirmiştir.

Hajduová / Slovakya

30 Kasım 2010

Başvuran özellikle, eski eşinin kendisini istismar ve tehdit ettiği gerekçesiyle mahkûmiyetine karar verildikten sonra, yerel makamların eski eşinin psikiyatrik tedavi için bir kurumda tutulmasını sağlamayarak, hukuki yükümlülüklerini yerine getirmediği konusunda şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, başvuranın eski eşinin davranışlarına karşılık olarak yeterli tedbirlerin alınmamasının ve özellikle söz konusu mahkûmiyet kararından sonra psikiyatrik tedavi için tutuklanma emrinin yerel mahkemelerce alınmamasının, Sözleşme'nin 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) uyarınca Devlet'in pozitif yükümlülüklerini ihlal ettiğine hükmetmiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın eski eşinin devamlı dile getirdiği tehditlerini hiçbir zaman hayata geçirmemesine rağmen, söz konusu tehditler başvuranın psikolojik bütünlüğünü ve sağlığını etkilemeye yeterlidir; bu nedenle 8. madde uyarınca Devlet'in pozitif yükümlülükleri ortaya çıkmaktadır.

Kaluczka / Macaristan

24 Nisan 2012

Başvuran, resmi nikâhı olmadan yaşadığı ve kendisine şiddet uygulayan eşiyle istemeyerek aynı apartman dairesini paylaşmaktadır. Söz konusu apartman dairesinin sahibi konusunda birçok hukuk davası derdest haldedir. Başvuran, özellikle Macar yetkililerin kendisini evinde devamlı olarak fiziksel ve psikolojik olarak istismar edilmekten koruyamadıklarını iddia etmiştir.

Mahkeme, Macar yetkililerin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediğini, bu nedenle Sözleşme'nin 8. maddesinin (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Mahkeme özellikle, başvuranın saldırdığı gerekçesiyle partneri hakkında suç duyurusunda bulunmasına, devamlı olarak hakkında sınırlama emri verilmesini talep etmesine ve yaşadıkları apartman dairesinden tahliye edilmesi için hukuk davası açmasına rağmen

yetkililerin, başvuranın etkili bir şekilde korunması için yeterli tedbir almadıklarına hükmetmiştir.

Kowal / Polonya

18 Eylül 2012 (kabul edilebilirlik kararı)

Başvuran, Sözleşme'nin 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) uyarınca, Polonya'nın, babasının aile apartmanından ayrılmasına ilişkin olarak alınan kararı icra etmek için hiçbir adım atmayarak kendisini, küçük kardeşini ve annesini aile içi şiddetten korumasına ilişkin pozitif yükümlülüğünü yerine getirmediği konusunda şikâyetçi olmuştur. Başvuran ayrıca, bunun sonucunda, babasının apartmandan ayrılmasına hükmedilen karara rağmen, kendisinin ve ailesinin babasından şiddet görmeye devam ettiğini iddia etmiştir. Mahkeme, başvuruyu Sözleşme'nin 35. maddesi (kabul edilebilirlik koşulları) uyarınca **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olarak nitelendirmiştir. Davanın koşulları bir bütün olarak göz önüne alındığında Mahkeme, yetkililerin başvuranın babasına karşı takındıkları tavrın, söz konusu suçların ağırlığına göre açıkça yetersiz olduğunun söylenemeyeceği görüşündedir. Ayrıca, davada alınan kararların suçlunun davranışları üzerinde önleyici veya caydırıcı etkiye sahip olmadığı da söylenilemez. Benzer olarak yetkililerin, başvuranın durumunu ve babası tarafından maruz kaldığı aile içi şiddeti bir bütün olarak değerlendiremediği ve örneğin ayrı ayrı aile içi şiddet vakalarını ele alan birçok yargılama işlemiyle, bir bütün olarak görülen olaya yeterli cevabı veremedikleri sonucuna varılmamıştır.

Irene Wilson / Birleşik Krallık

23 Ekim 2012 (kabul edilebilirlik kararı)

Bu dava, aile içi şiddetten mağdur olan bir kişinin, ağır fiziksel zarar verdiği gerekçesiyle eşi aleyhine başlatılan ceza yargılamalarının yetkililerce ele alınma biçimi hakkındaki ve başvuranın eşine verilen ve askıya alınan cezanın çok hafif olduğu konusundaki şikâyetiyle ilgilidir.

Mahkeme, Kuzey İrlandalı yetkililerin başvuranın Sözleşme'nin 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) uyarınca güvence altına alınan haklarını koruma görevini yerine getirmediğine hükmederek, başvuruyu kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun) olarak nitelendirmiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın yetkililerin dikkatini yalnızca bir şikâyete çektiğini gözlemlemiştir: olay söz konusu zamanda ivedilikle soruşturulmuş, eşi yakalanmış ve yargılanmış, takip eden ceza yargılamaları gerektiği şekilde ivedilikle gerçekleştirilmiştir.

Başvuran, Mahkeme'ye başka herhangi belirli bir şiddete maruz kalma iddiasında bulunmamıştır.

Eremia ve Diğerleri / Moldova Cumhuriyeti

28 Mayıs 2013

Bkz., aşağıda “ayırıcılık yasağı”.

Ayırıcılık yasağı (Sözleşme'nin 14. maddesi)

Opuz / Türkiye

9 Haziran 2009

Başvuran ve annesi, başvuranın eşi tarafından yıllar boyunca saldırıya uğramış, tehdit edilmiş ve birçok noktada her iki kadın da hayati tehlikede yaralar almışlardır. Yalnızca bir istisna ile, her iki kadının da başvuranın eşi tarafından şikayetlerini geri almaları konusunda ölümle tehdit edildiklerini açıklamalarına rağmen, şikayetlerini geri aldıkları gerekçesiyle başvuranın eşinin aleyhinde kovuşturma başlatılmamıştır. Daha sonra, başvuranın eşi, başvurunu yedi defa bıçaklamış ve taksitler halinde ödeyebileceği yaklaşık olarak 385 Avro'ya denk gelen bir para cezası almıştır. İki kadın da hayatlarının tehlikede olduğuna dair birçok şikâyette bulunmuşlardır. Başvuranın eşi sorgulanmış ve serbest bırakılmıştır. Son olarak, iki kadın uzaklaşmaya çalışırken, başvuranın eşi, söz konusu şeyin onuru olduğunu iddia ederek, kayınvalidesini vurarak öldürmüştür. Başvuranın eşi, cinayetten yargılanmış ve müebbet hapis cezasına çarptırılmış, ancak başvuran eşinin kendisini tehdit etmeye devam ettiğini iddia etmesine rağmen, temyiz incelemesi sonuçlanana kadar serbest bırakılmıştır.

Mahkeme, başvuranın eşinin kayınvalidesini öldürmesine ilişkin olarak **Sözleşme'nin 2. maddesinin** (yaşam hakkı) ve Devlet'in başvurunu koruyamadığı konusuna ilişkin olarak **Sözleşme'nin 3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, Türkiye'nin aile içi şiddeti cezalandırmaya ve mağdurları korumaya yönelik bir sistem kurmakta ve bu sistemi uygulamakta başarısız olduğuna hükmetmiştir. Yetkililer, mevcut koruyucu tedbirleri bile kullanmamışlar ve şikayetlerin neden geri çekildiğini sorgulamaksızın konuya “aile meselesi” olarak yaklaşarak yargılama işlemlerine devam etmeme kararı almışlardır.

Mahkeme ayrıca, aile içi şiddet davalarında ilk defa, **Sözleşme'nin 2. ve 3. maddesi** ile birlikte **14. maddesinin** (ayırıcılık yasağı) ihlal edildiğine hükmetmiştir: Mahkeme, Türkiye'deki genel ve ayrımcılığa yol açan adli pasiflik, aile içi şiddetin temel olarak kadınları etkilemesine olanak sağlayan bir atmosfer yarattığını gözlemlemektedir. Başvuranın ve annesinin maruz kaldığı şiddetin, bu nedenle, cinsiyete dayalı ve kadınlara karşı ayrıma neden olduğu düşünülebilir. Türk Hükümeti tarafından son yıllarda gerçekleştirilen reformlara rağmen, başvuranın davasında olduğu gibi, yargı sisteminin genel tepkisizliği ve saldırganların cezасız kalması, yetkililerin aile içi şiddeti ele alırken gerekli adımları atmamak için yeterli yükümlülüğü almadıklarına işaret etmektedir.

A. / Hırvatistan (55164/08)

14 Ekim 2010

Bkz., yukarıda, “özel hayata ve aile hayatına saygı”.

Eremia ve Diğerleri / Moldova Cumhuriyeti

28 Mayıs 2013

Birinci başvuran ve iki kızı, Moldovalı yetkililerin kendilerini bir polis memuru olan birinci başvuranın eşinin (iki kızının babasının) şiddet içeren ve istismar edici davranışlarından koruyamadıkları konusunda şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, birinci başvuran ile ilgili olarak, yetkililerin istismara ilişkin bilgileri olmasına rağmen, eşine karşı etkili tedbirler almadıkları ve başvuruları aile içi şiddete daha fazla maruz kalmaktan koruyamadıkları gerekçesiyle, Sözleşme'nin 3. maddesinin (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) ihlal edildiğine karar vermiştir. Ayrıca Mahkeme, kızlarına ilişkin olarak, aile evinde babalarının annelerine uyguladığı şiddete tanık olmalarının yıkıcı psikolojik etkileri olmasına rağmen, bunun gibi davranışların tekrar etmesini önlemek için hiçbir adımın atılmadığı göz önüne alındığında, Sözleşme'nin 8. maddesinin (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal edildiğine karar vermiştir. Son olarak Mahkeme, birinci başvurana ilişkin olarak, yetkililerin adım atmadıkları veya maruz kaldığı şiddetle başa çıkarken geciktikleri görüşünde değildir; ancak, yetkililerin davranışlarının söz konusu şiddete devamlı olarak göz yumduklarına işaret ettiğini ve bir kadın olarak birinci başvurana ayrımcı bir tavır yansıttığını değerlendirmektedir. Bu bağlamda Mahkeme, Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Şiddet, Nedenleri ve Sonuçları Özel Raportörlüğü'nün bulguları yalnızca, yetkililerin Moldova Cumhuriyeti'nde aile içi şiddet problemlerinin ciddiyetini,

boyutunu ve kadınlar üzerindeki ayrımcı etkisini tam olarak anlamadıkları izlenimini desteklemiştir.

Bkz., ayrıca: [B. / Moldova Cumhuriyeti \(no. 61382/09\)](#) ve [Mudric / Moldova Cumhuriyeti](#), 16 Temmuz 2013 tarihli karar; [N.A. / Moldova Cumhuriyeti \(no. 13424/06\)](#), 24 Eylül 2013 tarihli karar; [T.M. ve C.M. / Moldova Cumhuriyeti](#), 28 Ocak 2014 tarihli karar.

Rumor / İtalya

27 Mayıs 2014

Başvuran, Kasım 2008 tarihinde ciddi bir şekilde maruz kaldığı aile içi şiddet vakasının ardından yetkililerin kendisini desteklemedikleri veya daha fazla şiddete maruz kalmaktan kendisini korumadıkları konularında şikâyetçi olmuştur. Başvuran özellikle, eski eşinin psikolojik tedavi görmesinin zorunlu tutulmadığını, kendisine ve çocuklarına tehlike teşkil etmeye devam ettiğini ileri sürmüştür. Ayrıca, eski eşiyile iletişimini yasaklayan mahkeme kararına aykırı olarak eşinin ev hapsi için seçilen ve kendi evlerinden 15km uzaklıkta olan resepsiyon merkezinin çalışanları tarafından iki kere korkutulduğunu belirten başvuran, söz konusu merkezin yetersiz olduğunu ileri sürmüştür. Son olarak bunların, İtalya'daki aile içi şiddet alanındaki yasal çerçevenin yetersizliğinden kaynaklandığını ve bunun bir kadın olarak kendisine ayrımcılık yapılmasına neden olduğunu iddia etmiştir.

Mahkeme, **Sözleşme'nin 3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) tek başına ve **14. madde** (ayrımcılık yasağı) ile birlikte ihlal edildiğine hükmetmiştir. Mahkeme, İtalyan yetkililerin, aile içi şiddet uygulamakla suçlanan kişilere karşı tedbir alınmasına izin veren bir yasal çerçeveyi uygulamaya koyduklarına ve söz konusu yasal çerçevenin, başvurana mağdur eden suçun failini cezalandırmada ve başvuranın fiziksel bütünlüğüne yapılabilecek şiddet içeren saldırıların tekrar etmesini önlemede etkili olduğuna hükmetmiştir.

M. G. / Türkiye (no. 646/10)

22 Mart 2016³

Bu dava, başvuranın evliliği sırasında gördüğü şiddet, boşanmasının ardından maruz kaldığı tehditler ve daha sonraki yargılamalara ilişkindir. Özellikle, başvuran, yerel makamları maruz kaldığı şiddeti önleyemedikleri için eleştirmiştir. Başvuran, ayrıca, Türkiye'de kadına şiddete ilişkin kalıcı ve sistematik şekilde yapılan ayrımcılık hakkında şikâyetçi olmuştur.

³ Bu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirlenen koşullara uygun olarak kesinleşecektir.

Mahkeme, Türk yetkililerin cezai yargılama işlemlerini yürütme şekillerinin Sözleşme'nin 3. maddesinin gerekliliklerini yerine getirilmesini sağlamadığını hükmederek **Sözleşme'nin 3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) ihlal edildiğine karar vermişlerdir. Mahkeme, özellikle, yargılama işlemlerinin başvuranın eşi hakkında suç duyurusunda bulunmasından beş yıl altı ayı aşkın süre sonra açıldığını ve yargılamaların hala derdest halde olduğu göz önüne alındığında yetkililerin pozitif bir tutum içerisinde olduklarını belirtmiştir. Mevcut davada, Mahkeme, ayrıca, boşanma 24 Eylül 2007 tarihinde gerçekleşikten sonra ve 6284 sayılı yeni Kanun yürürlüğe girene kadar, yürürlükte bulunan yasal mevzuatın boşanmış olan başvurana korunma tedbirleri sağlamadığına hükmederek Sözleşme'nin 3. maddesi ile birlikte ele alındığında 14. maddesinin (ayrımcılık yasağı) ihlal edildiğine karar vermiş ve ulusal mahkemelere başvurduktan sonra yıllarca, başvuranın eski eşinden korkarak yaşamaya mahkûm edildiğini belirtmiştir.

İlave olarak

Ayrıca bkz., Avrupa Konseyi web sitesinde yer alan "[Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet](#)".